

Česko – Lichtenštejnsko DNES

Historický spolek Liechtenstein, o. s.

LIECHTENSTEINOVÉ OPRAVILI RODOVOU HROBKU VE VRANOVĚ U BRNA

Vládnoucí kníže Hans-Adam II. navštívil 3. listopadu rodovou hrobku ve Vranově u Brna, kterou na své náklady opravila knížecí nadace a zúčastnil se v chrámu Narození Panny Marie zádušní mše za své předky. Hrobka je od roku 1945 majetkem státu.

Kníže Hans-Adam II. navštívil zrekonstruovanou hrobku rodu Liechtensteinů ve Vranově u Brna, kterou Liechtensteinové opravili nákladem 54 mil. Kč (Foto: Brněnský Deník)

Vranov u Brna 3. listopadu 2015: Rodinná hrobka knížat z Liechtensteinu ve Vranově u Brna se nachází v kryptě kostela Narození Panny Marie, který je součástí konventu

paulánů „Aula Virginis“. Kostel je významným mariánským poutním místem na Moravě.

Pohled na rekonstruovaný interiér hrobky Liechtensteinů, kde je pohřbeno 62 členů rodu, včetně 14 hlav lichtenštejnského knížectví

Hrobka Liechtensteinů je zajímavá z mnoha pohledů, například je evropskou raritou: je to jediné pohřebiště panovníků jednoho státu, které se nachází na území cizího státu. Celkem je zde pohřbeno všech 14 vládnoucích knížat z Liechtensteinu v řadě od Karla I. (1569-1627) po Františka I. (1853-1938) a dalších 48 členů jejich nejbližší rodiny.

Jednolodní poutní chrám Narození Panny Marie ve Vranově u Brna založil roku 1617 majitel panství Pozoříce u Brna Maxmilián z Liechtensteinu (1578–1643) se svou manželkou Kateřinou Černoorskou z Boskovic, kteří jsou zde také pohřbeni. Nová část rodové hrobky byla postavena v letech 1818-1821 za panování vládnoucího knížete a polního maršála Jana I. z Liechtensteinu (1760–1836), významného vojevůdce a diplomata doby napoleonských válek.

PTALI JSTE SE: KOLIKA OBČANŮ LICHTENŠTEJNSKA SE TÝKALY POVÁLEČNÉ KONFISKACE?

V roce 1945 byl v Československu zkonfiskován majetek 38 občanů Lichtenštejnského knížectví, z toho osmi členů rodu Liechtensteinů. Podle nedávných výzkumů v archivech v Československu a Lichtenštejnsku došlo jednoznačně ke zneužití Benešových dekretů.

Kníže Hans-Adam II. navštívil Vranov u Brna v doprovodu své manželky kněžny Marie a Marie-Pii Kothbauer princezny Liechtenstein velvyslankyně Lichtenštejnska v České republice (vlevo)

V roce 1945 byla hrobka Liechtensteinům zkonfiskována. Důmyslně konstruovaný a udržovaný systém větrání a izolace proti vodě byl v 70. – 80. letech poškozen nevhodným vybetonováním prostoru kolem kostela, a proto do hrobky pronikla vlhkost. Ta poškodila nejen stavební části hrobky, ale také katafalky a dřevěné rakve.

Přestože hrobka není majetkem Liechtensteinů, rozhodl se vládnoucí kníže Hans-Adam II. ji na náklady rodové nadace opravit. Rekonstrukce proběhla v letech 2012-2015 a stála více než 54 milionů korun. Při ní bylo do sloupů hrobky zabudováno topení, které v ní bude udržovat potřebnou teplotu. Hrobka nebyla a nebude přístupná veřejnosti, až na výjimečné události.

V únoru 1945 Československo obnovilo diplomatické styky se Švýcarskem, které do 15. března 1939 zastupovalo Lichtenštejnsko v Praze, ale s Lichtenštejnskem je neobnovilo. Lichtenštejnská vláda měla již na jaře signály o nebezpečí konfiskace majetku svých občanů, především Liechtensteinů. Proto švýcarský generální konzul v Praze Albert Huber upozornil dne 19. 6. 1945 československé ministerstvo zahraničních věcí, že by šlo o zásah proti hlavě nezávislého státu.

Ministerstvo si v té době bylo vědomo zahraničně-politických rizik, zejména pak toho, že konfiskace majetku bez náhrady by ve Švýcarsku a na Západě „...mohla vyvolat nesprávný a zkreslený dojem o poměrech u nás“. Majetek vládnoucího knížete Františka Josefa II. a dalších 7 členů rodiny a 30 občanů, byl nakonec přesto zkonfiskován na základě dekretů prezidenta republiky.

← Kníže František Josef II. z Liechtensteinu s manželkou kněžnou Georginou

Lichtenštejnský ve svém odvolání mj. namítal, že byl zcela svévolně označen jako "osoba německé národnosti" ve smyslu § 2 dekretu č. 12/1945 Sb., a také, že se nikdy při žádném sčítání lidu v rozhodném období po roce 1929 nepřihlásil za příslušníka německé národnosti a nebyl také nikdy členem politické strany nebo formace, které sdružovaly občany německé národnosti. Většina členů rodiny Liechtensteinů v době sčítání lidu nebyla v Československu, včetně knížete Františka Josefa II.

Na zavedení národní správy a hrozbu následné konfiskace majetků reagoval kníže prostřednictvím svého právního zástupce JUDr. Emila Sobičky v Praze. Profesor JUDr. František Weyr (spoluautor československé ústavy, rektor Masarykovy univerzity) pak pro něj vypracoval v letech 1945 a 1947 právní posudky, které zcela odmítaly konfiskaci pro rozpor s dobovým právem.

Právní rozbor ministerstva zahraničí ze 7. listopadu 1945 považoval vyvlastnění majetku knížecího rodu bez náhrady za neudržitelné a předpokládal, že Československo bude muset Liechtensteinům zaplatit finanční náhradu. Z dochovaných dokumentů československých úřadů je vidět, že si byly dobře vědomy nezákonného postupu a ministerstvo zahraničí i financí počítalo s odškodněním lichtenštejnských občanů. To ale kategoricky odmítala komunisty ovládaná ministerstva vnitra a zemědělství.

Nejvyšší správní soud se v létě 1947 připravoval zrušit všechny konfiskace majetku lichtenštejnských občanů jako nezákonné. Komunistický ministr zemědělství J. Ďuriš proto prosadil odložení jeho veřejného jednání „na neurčito“.

Nakonec ale, po interních právních analýzách ministerstev spravedlnosti a zahraničních věcí, v únoru 1948 československé úřady dospěly k závěru, že lichtenštejnské občany bude nutné přece jen finančně odškodnit. Jednalo se

jen o výši odškodnění. Komunistický převrat 25. února 1948 tomu ale zabránil. Poté již nebylo překvapující, že soud ve složení komunistům loyálních soudců na neveřejném zasedání v Bratislavě dne 21. listopadu 1951 stížnost knížete Františka Josefa II. zamítl.

Nezákonná konfiskace majetku lichtenštejnských občanů se pak stala příčinou přerušení kontaktů mezi Prahou a Vaduzem na více než 64 let, až do září 2009. Formálně ale ani jeden z obou států diplomatické styky nepřerušil. Československo a Lichtenštejnsko navázaly diplomatické styky v srpnu 1938. Lichtenštejnsko neuznalo vznik Protektorátu Čechy a Morava a diplomatické styky s Československem nikdy nepřerušilo.

Paradoxem je, že majetek občanů německé národnosti Švýcarska konfiskován nebyl (k tomu Ministerstvo vnitra ČSR vydalo v létě 1945 vyhlášku) a benevolentně se mělo postupovat i u občanů obnovené Rakouské republiky. Přitom Rakušané měli německou národnost, za 2. světové války byli občany Třetí říše a muži bojovali v jeho ozbrojených silách. Po znárodnění majetku po roce 1948 byli občané Rakouska v 60. – 70. letech 20. století Československem finančně odškodněni na základě mezistátní smlouvy.

Mezi občany Lichtenštejnska, kteří utrpěli největší majetkové ztráty, patří také baron Johann Alexander von Königswarter. Tento židovský podnikatel vlastnil zámek a velkostatek Šebetov severně od Brna. Ve 30. letech 20. století získal lichtenštejnské občanství a díky němu přežil 2. světovou válku, přestože mu okupanté a gestapo znepríjemňovaly život. Jako na občana neutrálního státu na něj ale museli brát určité ohledy (přesto se musel vystěhovat ze zámku a na jeho majetek byla uvalena nucená správa). Po osvobození bylo lichtenštejnské občanství příčinou konfiskace jeho majetku a odsunu do Rakouska. Zámek v Šebetově byl vyrabován německou i sovětskou armádou.

Tab. Seznam občanů Lichtenštejnského knížectví jejichž majetek byl v roce 1945 v ČSR zkonfiskován

	Jméno	Poznámka
1	Baronka Hedwig von Berg un Wurmbrand-Stuppach	pozemky v Šahách a Drienovu, 2.900 ha
2	Dr. Albert Bloch	bankovní aktiva
3	Ida Brändle	podíl v hotelu Zlatý lev v Karlových Varech
4	Marie de Charmant	20% akcií v Šuranském cukrovaru
5	Pierre de Charmant	společný podíl s č. 4
6	Baronka Antonia von Falz-Fein	šperky, bankovní vklad v Novém Městě nad Váhom
7	Maria von Frankl	50% podíl v otcovském zámku a pozemcích ve Velkých Šarovicích
8	Gertrud Hartmann	50% podíl v rodinném podniku Josef Hilpert Glasperlenfabrik v Nové Vsi nad Nisou
9	Dorothea vo Janotta	zámek a statek Štěplovec, bankovní aktiva, státní dluhopisy, stříbro
10	Baron Johann Alexander von Königswarter	zámek a statek Šebetov, 4.000 ha, bankovní aktiva, šperky
11	Princ Alois z Liechtensteinu	zámek a statek Velké Losiny, 5.800 ha, cenné papíry, podíly na 9 firmách
12	Kníže František Josef II. z Liechtensteinu	cca 69.000 ha, zámky Lednice, Valtice ad., cenné papíry, bankovní vklady, umělecká díla, 10 firem a podíly v 26 firmách
13	Princ Bedřich z Liechtensteinu	cenné papíry
14	Princezna Irma z Liechtensteinu	cenné papíry

	Jméno	Poznámka
15	Princ Emanuel z Liechtensteinu	společně s bratrem Janem zámeček a statek Nové Zámky (Zahrádky), 2.000 ha
16	Princ Jan z Liechtensteinu	společně s bodem 15
17	Princezna Ludmila z Liechtensteinu	pozemky v Mělníku-Pšovce, Hoštejně, Čížové, celkem cca 5.300 ha
18	Princezna Olga z Liechtensteinu	pozemky a budovy na Vambersku, cenné papíry, bankovní aktiva
19	Franziska Näscher	nemovitost v Opavě
20	Dr. Hans Nissl	společně s bodem 21, nájemní dům v Českých Budějovicích, cenné papíry
21	Renate Nissl	společně s bodem 20
22	Alfred Nitsche	společně s bodem 23 a 24, nemovitost v Karlových Varech, statek v Horním Slavkově, továrna na žiletky
23	Melanie Nitsche	společně s bodem 22 a 24
24	Günter Nitsche	společně s bodem 22 a 23
25	Harriet Nottebohm	cenné papíry, společně s bodem 26
26	Hermann Nottebohm	společně s bodem 25
27	Baronka Marie von Reitzes-Marienwert	akciový podíl v cukrovaru v Nitře
28	Adolf Risch	obchod s dřevem a uhlím v Piešťanech
29	Gertrud Schädler	cenné papíry
30	Stefanie Marianne Schädler	cenné papíry
31	Albin Seemann	nemovitost v Bratislavě, vkladní knížka
32	Peter Seemann	totéž s bodem 31
33	Minka Strauss	majetkový podíl na statku Štrkovec, Šoporňa, 828 ha
34	Olga Tomala	obligace, akcie
35	Anton Wanger	cenné papíry, automobil Škoda
36	Antonie Weiss	bankovní aktiva v Jablonci nad Nisou
37	Hrabě Ferdinand Wilczek	akciové podíly v důlních podnicích na Ostravsku
38	Hraběnka Mignon Wurmbrand-Stumpach	společně s bodem 1

Pramen: Geiger Peter, Knoz Tomáš, Fučíková Eliška, Horák Ondřej, Horel Catherine, Kräftner Johann, Winkelbauer Thomas, Županič Jan, Česko-lichtenštejnské vztahy v dějinách a současnosti, Souhrnná zpráva česko-lichtenštejnské komise historiků, Matice moravská, Brno 2014, str. 144-146

DOUBLE TAX TREATY FORUM NA VŠE V PRAZE

Praha 16. října 2015: Vysoká škola ekonomická v Praze pořádala konferenci Double Tax Treaty Forum. Jejím předmětem byla problematika smluv o ochraně před dvojitým zdaněním, zdanění mezinárodních subjektů a tzv. daňových rájů, zkušenosti z této oblasti a výměna kontaktů.

Konference se zúčastnili také zástupci Lichtenštejnského knížectví: velvyslankyně v České republice J. J. Maria-Pia Kothbauer princezna Liechtenstein, Simon Tribelhorn prezident Lichtenštejnské bankovní asociace a Irene Salvi z Fiscal Authority Liechtenstein. DTT Forum na VŠE v Praze přilákalo téměř stovku odborníků z oblasti státní správy (Ministerstvo financí ČR, Finanční ředitelství), akademické sféry, daňových poradců a právních kanceláří.

Lichtenštejnsko bylo představeno jako jedna z prvních zemí, která zcela implementovala nové požadavky OECD týkající se daňové oblasti, včetně automatické výměny dat od roku 2016. Dohoda o zabránění dvojího zdanění mezi Českou republikou a Lichtenštejnem byla uzavřena vloni v říjnu místopřededy vlád lichtenštejnského knížectví Thomasem Zwiefelhoferem a České republiky Andrejem Babišem (viz zpravodaj Česko-Lichtenštejnsko DNES č. 3/2014).

LICHTENŠTEJSKO PATŘÍ MEZI NEJVĚŠÍ DONÁTORY A POMOCNÍKY UPRCHLÍKŮM

Praha 25. října 2015: Ačkoliv je Lichtenštejsko zemí o rozloze pouhých 160 km² a má jen 37.000 obyvatel (kteří se těší jedné z nejvyšších životních úrovní na světě), poskytuje velkorysou mezinárodní pomoc a také pomoc uprchlíkům. Kromě vlády a obcí poskytuje tuto pomoc také knížecí rod Liechtensteinů, Lichtenštejský červený kříž a další organizace, i samotní občané knížectví.

Moderní centrum pro uprchlíky v Lichtenštejsku pamatuje i na hřiště a hračky pro děti

V posledních letech knížectví poskytuje azyl v průměru okolo 100 uprchlíkům. Kdyby stejnou pomoc měla poskytovat i Česká republika, která má 270x více obyvatel, musela by poskytnout azyl 27.000 uprchlíkům ročně. Lichtenštejská vláda a občané považují pomoc uprchlíkům za samozřejmou. Na mezinárodní pomoc poskytuje 0,68% HDP, což je dvakrát více, než je průměr členských zemí OBSE.

Uprchlíká tábora v Lichtenštejsku - 1945

Lichtenštejsko ve své novodobé historii zažilo tři velké vlny uprchlíků, kterým poskytlo a poskytuje pomoc:

1. Rok 1945
2. 90. léta 20. století
3. Rok 2015

První velká vlna uprchlíků nastala koncem 2. světové války a stala se impulzem pro založení **Lichtenštejského červeného kříže**, jehož **70. výročí** si letos připomínáme. Založen byl 30. dubna 1945 z podnětu kněžny Giny, manželky vládnoucího knížete Františka Josefa II. 1. května 1945 bylo v knížectví evidováno 1.100 uprchlíků a tento počet rychle narostl na 7.000 v zemi, která tehdy měla pouhých 12.000 obyvatel. V průběhu 2. světové války našlo v knížectví azyl okolo 400 uprchlíků, z toho byla asi polovina židovského původu.

Hraniční přechod z Rakouska do Lichtenštejska - 1945

Druhá velká vlna zemi zasáhla v 90. letech minulého století, jako následek rozpadu Jugoslávie. Lichtenštejsko tehdy bez problémů zvládlo poskytnout azyl 700 uprchlíkům.

Třetí vlnou je současná uprchlická krize. Do konce srpna 2015 požádalo o azyl 96 uprchlíků, žádná žádost nebyla v prvním kole odmítnuta. Azyl v Lichtenštejsku zatím letos získalo 25 uprchlíků ze Sýrie. Jejich pobyt v knížectví vyjde státní pokladnu ročně na 800.000 švýcarských franků. Za tuto sumu by bylo možné zajistit školní docházku pro 5.000 školáků v Sýrii, řekla ministryně zahraničních věcí Aurelia Frick.

Také vládnoucí rod Liechtensteinů intenzivně pomáhá uprchlíkům, a to nejen finančně. Rodinná nadace Stiftung Liechtenstein zajistila na své náklady ubytování a další péči pro 40 uprchlíků ve Wilfersdorfu v Dolním Rakousku. Jejich počet může být zvýšen. Liechtensteinům patří místní zámek a proslulé vinice v okolí.

Lichtenštejská poštovní známka s příplatkem ve prospěch červeného kříže